

כ"ב באלול, התשפ"ה
15/09/2025
סימוכין: 347960425

לכבוד: עוסקים במזון

שלום רב,

הוראות הדין לעניין ליסטריה**פטור מחובת בדיקה שגרתית להימצאות חיידק הליסטריה במזונות מסוימים – הבהרה**

תקנת הנציבות (EC) מס' 2073/2005 מיום 15 בנובמבר 2005 בעניין קריטריונים מיקרוביולוגיים במזון (להלן – "תקנה 2073/2005" או "התקנה") אומצה במדינת ישראל במסגרת סעיף 3א לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 (להלן – "חוק המזון").

לעניין ליסטריה, תקנה 2073/2005 לא אומצה במלואה, וחלק מהוראותיה הוחרגו, תוך שמירה על מדיניות של אפס סובלנות לליסטריה הקיימת בישראל בדומה למדיניות הקיימת בארה"ב. ההחרגה לעניין ערכי הליסטריה, נקבעה ללא מגבלת זמן (ראו התוספת השנייה א' לחוק המזון, פרט 3, טור ג' – פסקה (2)).

הצורך בהחרגה עלה נוכח ההבדלים המשמעותיים בסביבה הרגולטורית והתרבותית בין ישראל לבין מדינות האיחוד, שלא מאפשרים החלה מידית של הנורמה האירופית. עם זאת, במקביל להחרגה הוחלט על בחינה מקצועית מעמיקה של נושא הליסטריה בארץ, לשם קביעת מתווה מדורג להחלת הדין האירופי במלואו או ערך אחר שיימצא מתאים.

ואולם, עוד טרם סיום הבחינה המקצועית, לאור שאלות רבות שעלו מן השטח, ולמען הסר כל ספק, נבקש להבהיר כי לגבי מזונות ארוזים מראש המוכנים לאכילה, וכפי שעולה מתקנה 2073/2005 שאומצה, אין צורך בבדיקה שגרתית לצורך הימצאות המזהם, והכל בכפוף למפורט להלן:

1. בפרט (3) לתוספת השניה א' לחוק המזון, טור ג', בפסקה (2), נקבע כי בפרק 1 של נספח I לתקנה, בפרטים 1.2 ו-1.3, בטור "Limits", במקום "100 cfu/g" יקראו "לא מזוהה ב-25 גרם";
2. להלן הוראות הפרק בנספח I, לאחר הטמעת ההחרגה, מתוך התרגום המועד של התקנה:

פרק 1. קריטריונים לבטיחות מזון

קטגוריית מזון	מיקרואורגניזמים/הרעלים, מטבולטים שלהם	תוכנית דגימה ⁽¹⁾		גבולות ⁽²⁾		שטת ייחוס אנליטית ⁽³⁾	שלב בו חל הקריטריון
		c	n	M	m		
1.1	מזונות מוכנים לאכילה המיועדים לתינוקות ומזון ייעודי מוכן ⁽⁴⁾	ליסטריה מונוציטוגנס <i>Listeria monocytogenes</i>	10	0	לא זוהה ב- 25 ג'	EN/ISO 11290-1	מוצרים הנמצאים בדרכי השיווק במהלך חיי המדף שלהם
1.2	מזונות מוכנים לאכילה המאפשרים התפתחות של <i>L. monocytogenes</i> , למעט אלו המיועדים לתינוקות ומזון ייעודי	ליסטריה מונוציטוגנס <i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	לא זוהה ב- 25 ג' ⁽⁵⁾ 100 cfu/g	EN/ISO 11290-2 ⁽⁶⁾	מוצרים הנמצאים בדרכי השיווק במהלך חיי המדף שלהם
			5	0	לא זוהה ב- 25 ג' ⁽⁷⁾	EN/ISO 11290-1	לפני שהמזון יצא משליטתו המיידית של העוסק במזון, אשר ייצר אותו
1.3	מזונות מוכנים לאכילה שאינם מאפשרים התפתחות של <i>L. monocytogenes</i> , למעט אלו המיועדים לתינוקות ולמטרות רפואיות מיוחדות ⁽⁸⁾ ⁽⁴⁾	ליסטריה מונוציטוגנס <i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	לא זוהה ב- 25 ג' ⁽⁵⁾ 100 cfu/g	EN/ISO 11290-2 ⁽⁶⁾	מוצרים הנמצאים בדרכי השיווק במהלך חיי המדף שלהם

3. יובהר כי לגבי מזונות ארוזים מראש והמוכנים לאכילה, המפורטים מטה ודומיהם, אין צורך בבדיקה שגרתית ע"פ הקריטריון של הימצאות ליסטריה, בנסיבות רגילות, כפי שנקבע בהוראות הנ"ל.

4. בין אותם מוצרים ניתן למנות:

- מזונות ארוזים מראש ואשר כחלק מהתהליך הכנתם לאכילה, עברו טיפול בחום או עיבוד אחר יעיל בהשמדת ליסטריה מונוציטוגנס, כגון מוצרים שטופלו בחום באריזה הסופית שלהם, כך שזיהום מחדש אינו אפשרי לאחר טיפול זה;
- ירקות ופירות טריים, לא חתוכים ולא מעובדים;
- לחם, ביסקוויטים ומוצרים דומים;
- מים מבוקבקים, משקאות קלים, בירה, סיידר, יין, משקאות כוהליים ומוצרים דומים;
- סוכר, דבש וממתקים, לרבות מוצרי קקאו ושוקולד;
- רכיכות דו שסתומיות חיות;
- מלח בדרגת מזון.

5. יודגש כי אין בהבהרה כאמור כדי לפטור עוסק במזון מלערוך בדיקה להימצאות ליסטריה בנסיבות חריגות או בכל מקרה שהתעורר חשד לצורך בכך או בהתאם לתכנית בקרה עצמית שלו, ככל שראה לנכון לפי ניהול סיכונים שערך.

בברכה,
פנינה אורן שנידור
מנהלת מערך רגולציה בריאות
(מזון, משקאות משכרים ותמרוקים)

העתק: משה בר סימן טוב- מנכ"ל המשרד

לי-אור אבינועם- עוזר מנכ"ל

חברי וועדת ליסטריה

אביב חצבני- איגוד תעשיות המזון

עו"ד עמיר עופר- לשכות המסחר

שירלי דראי לאסט – סגנית מנהל שירות המזון

ד"ר זיוה חממה – מנהלת היחידה לניהול סיכונים

דקלה ראובן – מנהלת תחום בכיר פיקוח ארצי

ד"ר עופר גולדשטיין- מנהל היחידה הווטרנרית

דורית האוס- מנהלת אגף יבוא מזון

דנה שך- מנהלת תחום מיקרוביולוגיה של מזון

עו"ד שרון גוטמן - ס/בכירה ליועץ המשפטי, שירות המזון הארצי

מנהלי שירות המזון במחוזות